

НЕДЕЉА О ЦАРИНИКУ И ФАРИСЕЈУ (ЛУКА 18:10-14)

10. Два човека уђоше у храм да се моле Богу, један фарисеј а други цариник. 11. Фарисеј стаде и мољаше се у себи овако: Боже, хвала ти што нисам као остали људи: грабљивци, неправедници, прељубници или као овај цариник. 12. Постим двапут у седмици; дајем десетак од свега што стекнем. 13. А цариник издалека стајаше, и не хтеде ни очију уздигнути на небо, него се бијаше у прса своја говорећи: Боже, милостив буди мени грешноме! 14. Кажем вам, овај отиде оправдан дому своме, а не онај. Јер сваки који себе узвисује понизиће се, а који себе понизује узвисиће се.

Да схватили поруку ове приче прво се морамо подсетити ко су фарисеји и цариници. **Фарисеји** су Јеврејске секта, која се одликовала стриктним држањем прописа Старозаветног Божијег закона. По неким историчарима, у време уништења Јерусалима 70АД, било их је око шест хиљада. Припадали су средњем staleжу и веровали у загробни живот, као и у васкрсење из мртвих. Себе су сматрали за праведнике, а њихов однос према Богу је био чисто легалистички. Њихови противници у Јеврејској скупштини - Синедриону, **Садукееји**, су били Јеврејска аристократија, и нису веровали у загробни живот, као ни у васкрсење из мртвих. Занимљиво је да су се Фарисеји и Садукееји само један једини пут сложили, а то је било током суђења Исусу Христу. **Цариници** су по уговору сакупљали таксу за Римску империју. Римљанима су предавали договорену суму, а све скупљено преко тога су могли да задрже за себе. Са обзиром да су узимали колико су хтели, били су омражени код обичних људи. Фарисеј и цариник улазе у храм да се помолу Богу.

Фарисеј, наизглед почиње своју молитву на добар начин: "Хвала ти Боже" - за захвалношћу Богу, али оно што следи је класичан пример самоуздизања и самохвалисања које удаљава човека од Бога. Он не каже, "што си ми помогао да се спасем од ових грехова". Он каже "што ја нисам као остали људи, грабљивци, неправедници, прељубочинци". Све што је постигао он приписује себи, као нешто што је он урадио својим сопственим снагама. Да је веровао да је то заслуга Божија, он се никада не би поредио са другим људима, нити их осуђивао, већ би себе видео као слабог човека који је заштићен Божијом милошћу. Његов егоизам је видљив и по томе што је стао у сам врх храма, баш испред олтара Божијега, да био био видљив. Од свих заповести које је Бог дао човеку, он се хвали постом и давањем десетка, које су најлакше. Не схвата да пост и десетак нису циљ сами по себи, већ само оруђе за достизање вишег циља – чишћења и чувања чистоте људске душе. Пост је главно духовно оруђе против похоте и телесне пожуде која најчешће долази од преједања и опијања. Давање десет процената од свега што заради је опет, духовно оруђе за борбу против похлепе. Међутим, без смиреног и покајаног срца, пост и милостиња не доносе духовне плодове, већ воде ка духовном егоизму – гордости, као и осуђивању других. Ове заповести треба да помогну човеку да стекне смириње, послушања и љубав прма Богом и према људима. Уместо тога, он иако пости и даје десетак: мрзи, и презире људе и хвали се пред Богом. Само зато што зна да је човек у храму цариник, он се захваљује Богу што он није "као овај цариник". То говори да је његова душа у ствари – болесна, и да пост и десетак које држи, му не служе на спасење душе, већ на духовну пропаст.

Цариник је за разлику од њега стајао "издалека". Удаљен од олтара, погледа обореног на доле, удараше се у прса и понављаше само једну молитву: "Боже, милостив буди мени грешноме". То говори да је он свесан огреховљеног стања његове душе. Он не набраја ни добра ни зла дела, јер верује да Бог све зна, и узда се не у своје сопствене снаге, већ у милост Божију. Христос на то каже да "овај отиде оправдан кући својој, а не онај". Цариник отиде оправдан кући, а не фарисеј. И завршава Господ своје јеванђеље речима да "сваки који себе узвисује понизиће се, а који себе понизује, узвисиће се". Ко год мисли да себе подигне пред Богом и пред људима, понижавајући и осуђујући друге људе, он у ствари самог себе понижава пред Богом. То је управо учинио овај фарисеј. Онај који себе понижава, то је онај ко позна своју пониженост кроз своју огреховљеност. То је онај који је свестан своје грешности, као овај цариник.

Ова парабола се управо зато чита пред почетак Великог поста, као једно од припремних јеванђеља. Да би се подсетили да пост сам по себи није циљ, већ само једно од средстава за постизање циља

SUNDAY OF THE PUBLICAN AND PHARISEE LUKE 18: 10-14

In order to understand this Bible story properly, we should remind ourselves of what the roles of Publicans and Pharisees were in Judean society at the time of Christ's ministry. The Pharisees belonged to a Jewish sect, known for its strict observance of religious ceremonies and practices, adherence to oral laws and traditions, and the coming of a Messiah. They belonged to the middle-class of society, and also believed in an afterlife and the resurrection of the dead. They regarded themselves as righteous people, and their relationship with God was purely legalistic. By certain historical records, at the time of destruction of Jerusalem A.D. 70, there were around six thousand of them. Publicans were actually tax collectors employed by Romans – occupiers of Judea at the time. They were obliged to pay an agreed amount to Romans, and whatever was left to them they were permitted to keep for themselves. They grossly overcharged people extorting money from them. That's the primary reason they've been despised and hated by their own people.

This Bible story talks about one Pharisee and one Publican coming to the temple to pray. The Pharisee seemingly starts his prayer in the right way: "God, I thank you...". What comes after that is a classical example of self-exalting and self-praising, which drives a person further away from God. He doesn't say: "God, thank you for helping me to try my best to stay away from these sins", he says: "...I am not like other men – extortionists, unjust, adulterers, or even like this tax collector". He attributes everything he achieved to himself, as something who has done all by his own strength. If he believed that his achievements are done with God's help, he would never compare other people to himself, and would never despise other men. If he stopped thinking about himself as superior to others he would indeed see himself as a very weak and sinful person, who is protected and shielded by God's mercy. The place where he stood in the temple, right in front of the altar, also indicates his lack of humility. Commandments about fasting and giving tithes are the easiest ones, amongst all of the God's commandments. That's why he's using these two commandments in his boastful exaltation.

He doesn't understand that fasting and giving tithes are not the primary goals of someone's faith. These are merely instruments to achieve higher goals – cleansing and preserving a human soul. Fasting and giving tithes are the primary weapons against the passions of lust and greed, which are mentioned by the Pharisee as adultery and extortion. ***However, without a humble and repentant heart, these practices are not bearing fruits worthy of repentance (Matthew 3:8). They are actually worthless, and lead only to pride, and to judgment of others. Basically, spiritual discipline is useless, if a fruitful life doesn't follow. Following God's commandments will help a man to attain humility, generosity, temperance, a wish to serve others and above anything else: love towards God and people. Instead of achieving those and many other virtues, which are really "fruits worthy of repentance", the Pharisee who's regularly fasting and giving tithes: despises and hates other people, and boasts.*** Only because he knows that the other man in the temple is a tax collector, he's thanking God, that he's "not like this tax collector". That means: his soul is sick, and regardless of fasting and giving tithes, he has ended up in spiritual blindness.

The tax collector prays to God in a totally different manner. He is standing far from the altar with eyes cast downward. Beating his breasts, he's repeating only one prayer: "Lord, be merciful to me a sinner". This clearly shows awareness of the sinful state of his soul. He doesn't quote his deeds – good or bad, because he believes that God knows everything, and puts all of his hopes not in his own strength, but in God's mercy. That's the moment when Jesus Christ says that: "This man went down to his house justified rather than the other". The tax collector went down to his house justified, not the Pharisee. This is an important lesson for us: we must not only pray continually, but we must first acknowledge our sin. Prophet Isaiah confirms that: "Declare your sins first, that you must be justified" (Isaiah 43:26).

Our Lord concludes this Gospel with words: "For everyone who exalts himself will be humbled, and he who hates himself will be exalted." Whoever wants to exalt himself before God and people by humiliating and judging them will in fact humiliate himself before God. That's exactly what the Pharisee did. On the other hand, a person who humiliates himself is a person who recognizes his own humility through his sinfulness. That is a person who is aware of his sinful soul, and puts all of his trust and hopes into God's hands, just like the tax collector. Through him we learn what is said in the Bible: "The righteous is the accuser of himself" (Proverbs 18:17)

We read this parable in the fourth week before the beginning of the Great Lent. That's how we slowly start preparing for fasting seven weeks before Easter. This parable is dedicated to those who trust in themselves and who do not attribute everything to God. Pride, presumption, arrogance, vainglory, and also judging, despising and hating others are all the offshoots of self-love. For Orthodox Christians who hold fasts, this Gospel bears the message that holding the commandments of God will bring us closer to Him, but there should not be room for pride within our souls. That is why the Church tells us to begin all our prayers with "God cleanse me a sinner and have mercy upon me". We say that three times before we start any private or public prayer, to prevent praying with ourselves as the Pharisee did. That will help us to approach God as the tax collector, recognizing our detachment from Him, so that we may praise Him properly and give thanks to Him for everything.